

Shabana Rehman
Standupkomiker og skribent

Mennesker og leger

Møtene med norsk helsevesen har vært mange. Småbrødre som skal komme til verden, og som senere blir så syke at familien overnatter på sykehus, et fall i isen og panne som må syes igjen da jeg var ni år, som tolk for mor utallige ganger, en abort i tenårene, et alvorlig overfall, et dødsfall i familien, småbrødre som så selv blir fedre, et beinbrudd og på ny sykdom i familien. Det er et livslangt stevнемøte mennesket og helsevesenet inngår med hverandre idet vi fødes på norske fødestuer, og til det hvite lakenet bres forsiktig over vårt døde ansikt.

Sammenlignet med alle de møtene jeg har hatt med helsevesenet finner jeg ikke grunn til å klage. Likevel merker jeg at jeg er veldig bekymret for om vi er i et samfunn der leger har mistet evnen til å lytte til mennesker fordi det er et menneske, og ikke en pasient, en bruker. Der sløvheter eksisterer side ved side med stadig mer teknologisk og spesialisert kunnskap. Hadde Charlie Chaplin levd i dag, hadde han laget satire på helsevesenet og løpebandpasientene. Det er med en god lege som med en god lærer. Det er de som ser, virkelig ser og lytter til pasienten, eleven, og som har tro på en løsning, på utvikling, på helbredelse, som er de beste.

Første gang jeg reagerte på en leges atferd, var da jeg var 19 år. Jeg var inne til en gynekologisk undersøkelse, noe som ennå var veldig sårbart for meg. Med nerver og følelser limt utenpå huden fulgte jeg intenst med på øynene til legen som satt og nistret inn i sin datamaskin. I løpet av konsultasjonen så han meg i øynene kun én gang. Resten av tiden stirret han på skjermen. Det var da han spurte hvordan man uttaler etternavnet mitt, han snudde seg og så på meg for første og eneste gang. Jeg dro rett hjem og skrev mitt første klagebrev. I venterommet sto nemlig en plakate der pasientene ble oppfordret til å gi tilbake-

meldinger til legen. Over en helside skrev jeg hvordan jeg følte meg redusert til en gjenstand, hvor mitt behov for informasjon knyttet til kroppen min, eventuelle plager og ikke minst angsten for undersøkelsen jeg skulle gå gjennom, ikke var like viktig som hvordan mitt etternavn ble uttalt. Jeg forsøkte så godt jeg kunne å fortelle denne legen at det var jeg som var pasienten, ikke datamaskinen. Dessuten smilte han ikke en eneste gang. Oppmuntrende nok fikk jeg et personlig svar fra legen på brevet mitt. I svaret forandret han seg fra den mekaniserte, robotaktige legen til et menneske av kjøtt og blod og viste forståelse for at jeg opplevde ham slik som jeg gjorde. Han takket for at jeg sa fra, og innså at pasienten hans også var et menneske og ikke en ting med et etternavn som *kan* uttales rekman, reman, eller rehman. Jeg håpet at han følte seg så pass truffet av brevet mitt at neste gang han fikk et ungt og sårbart menneske inn på legekontoret sitt, kunne han i det minste la være å late som han spiller kabal på datamaskinen sin.

Det skulle gå ti år før jeg igjen satte meg ned for å skrive et klagebrev, men unnlot å sende det pga. forvirring. Denne gangen smilte alle legene til meg, hele tiden, nemlig!

Jeg hadde klart å brette ankelen og havnet opphoven og forslått på et sykehus! Nå har det snart gått et år siden jeg falt på et svaberg midt i fellesferien. Beinets er bra igjen, kanskje, kanskje ikke. Det må tiden vise. Men sykehistorien har forandret meg fra å være ung og udødelig til å bli klar over hva medisiner, bæsjepotter og sykehusmat egentlig gjør med ens følelser. Feiloperasjon, narkose for andre gang og røntgenbilder fra før, under og etter operasjonen sitter fortsatt på netthinnen fra skrekkmarettet der alt var bra, folk som så meg

i øynene, tok meg i hånden, smilte og tok seg tid til å lytte.

Først ble jeg møtt av en dansk turnuslege som kom helt ut til hytta for å se hva som hadde skjedd. Han smilte fra øre til øre og lo en julenisselatter, hø hø, hø. «Det er nitti prosent sikkert at det ikke er noe brudd!» fikk jeg vite.

Smertestillende, sovepiller og jeg vet ikke hva jeg fikk i meg i tillegg til vinen jeg hadde drukket, gjorde sitt til at jeg stolte på legen og sovnet. Neste dag var foten min svær som en gassballong med plass til to voksne mennesker. Jeg ble løftet bort til bilen som kjørte meg til sykehuset. Der startet et halvt år med livet som pasient. Den andre som smilte fra øre til øre, var kirurgen som skulle snekre sammen ankelen min. Han bommet på beinet uten å vite det og sydde meg pent igjen under full narkose. To narkoser og to operasjoner senere ble jeg vekket av en sommervikar på speed, og jeg bad om mer morfin eller hva det nå var jeg fikk. Jeg følte at jeg ble tatt godt vare på, fikk mat når jeg var sulten, ble vasket og snudd.

Alle tabbene skjer altså ikke på grunn av overarbeidede, stressede, arrogante, kyniske, maskindiggende og ukebladlesende leger og pleiere, nei da, tabbene begås av uthvilte, søte, rene, nygredde, klorinhvite leger som smiler til meg, sier at de kjenner meg, vet hvem jeg er, takker meg for en gammel vits og tar skikkelig hånd om meg. Jeg hadde ingen grunn til å være skeptisk. Og i ettertid ingen grunn til å være sint. Eller opprørt. Eller klage. De smilte jo.

Og det var ingen som spurte hvordan man uttalte etternavnet mitt heller.

Shabana Rehman

I neste nummer:

- Sosial rekruttering til medisinstudiet
- Hjernemetastaser
- Rusmisbrukere og fastlegen
- Underkjennelse av turnustjenesten
- Presentasjon av statistiske analyser
- Afrikansk utkantdermatologi